

TÜKÖRKÉPEK

Bodri idegesen fülelt. Meg-megmozdult a farka. Ismerőst vélt hallani és mégis olyan idegenszerű ismerőst, egy olyanfajta, akivel valaha sokat lehetett együtt, de azután több évig nem látta. Motoszkalás hallatszott a kapu felől, határozott, erős férfihang, amíg káromkodás közepette a kaput próbálta kinyitni, majd egy magas idegen, ismerős... Valami rémleni kezdett neki morgás közepette. Megosördült a lánc. Amikor az idegent ismerte, még nem volt láncra kötve. Valami rémleni kezdett ha nem is a megértésben, de a szívben, a hűség kapujában, a felvillanyozott borzas szörzetben, abban, hogy nem tört ki belőle az eszeveszett ugatás, hanem a morgás is lassan szűküléssé, majd éles vonítássá nőtt. Látta közeledni határozatlan léptekkel éppúgy méricskélve a házat, az udvart és végül a komondort, mint ahogy az ő jelenlétét is figyelték már érkezése óta. Amikor tekintete találkozott Bodriéval, felderült a képe, csettintett a nyelvvel és elfütyülte a régi dallamot, a gerlicék bús énekét, kettőjük ősi dalát. Felelevenedett a határ, a szántóföldekkel, a poros utakkal; a mezők, a legelők, és a lánc gyengének bizonyult az eszeveszett ugrálásban. Mindenestől szakadt ki a levert deszkából, majd csörögve húzódtott a rohanó állat után. És szaladt a kutya egyenesen a jövevény lábához, miközben az csettintgetett neki, majd lehajolt és hosszan kócolta fejét, és beszélt hozzá, és megértették egymást, és a kutya a farkát csóválta, örült.

A gyerek jött el, a kis darázs. Megnőtt, de megint szép, mert itt van, mert még ismerték egymást. De még mennyire!

Csörömpölés hallatszott a rostély felől.

— § —

Bent ült az öreg a kisablak mellett, ez már csak az ő megszokott helye volt. Naphosszat bámultt innét az utcára, figyelte az embereket, és naphosszat révedezett el itt a kisrámás üveglapok mögött. Már régóta nem számolta a napok múlását, mert valahogy nem is tűntek valószínűnek, valahogy kilépett ő már ebből az időkeretből és úgy érezte, csak a megváltó üzenete szállhat még hozzá úgy, ahogyan egy régi ismerős szólítja meg a barátot az utcán, úgy, ahogy az emberek hajdan egymást szólították, de végül is letűntek egyenként az élet síkjáról, maga maradt. Kilencvenhatedik évével már csak a halált várhatja olyan nyugodtan az ember, és az idő kezd megszűnni ilyenkor, a napok összefolynak, az emberek valami idegen, ideges vágtatásban közlekednek, a szem vízesen kíséri, amint a lovakat a kocsitűt mellé szorítják a motoros járművek. Pedig milyen büszkén szaladnak a fiatal ménék, milyen pajkosak még mindig a vékony kiscsikók, és milyen fenségesen lépkednek az öreg kancák. Talán csak ezek maradtak olyanoknak, mint hajdan, azért, mert vérükben van az őstönös természet utáni vágy, a szabadság, a széles rétek és szántóföldek, azokkal pedig a múlt embere is. Kilencvenhét évével az ember nagyon, de nagyon egyedül érzi magát, de ugyanakkor ez az egyedüllét nem mint nyomorgás érezkedik az összefolyt napokra, hanem mint felszabadulás, a jelen alól, a lassan egyhangúvá vált napok alól. Bent ült az öreg a kisablak mellett akkor is, amikor a Bodri vonítani kezdett, majd eszeveszetten ugrálni és szűkölni. Lassan feltápáskodott, a görbe bot után nyúlt, majd az ajtóhoz csoszogott, onnét a gangra, a rostélyajtóhoz, hogy megnézzé, mi lelte az öreg kutyát. És amint odaért, látta, hogy egy idegen áll az udvaron, látta, hogy a kutya eltépte a láncot és az idegen felé szalad, az pedig nyugodtan bevárja, miközben csettintget neki, majd lehajol és hosszan kócolja a fejét, és beszél hozzá, és megértik egymást, és a kutya a farkát csóválja, örül.

Régen nem csinált már ilyesmit a vén dög — gondolta az öreg, és lassan derengeni kezd előtte, ki lehet az idegen, és megdobban a szíve, és könnybe lábad a szeme, a tárgyak még inkább elmosódnak előtte, a

régen látott arc még fátyolozottabbnak tűnik, de tudja már az öreg, nem idegen van a házban, nem idegen, a gyerek jött el, a kis darázs. Megnőtt, de megint szép lesz, mert itt van, mert még nem felejtette el. Dehogy felejtette volna.

— § —

Amíg a buszban ültem, mellettem pedig a különböző vetések rengetege reszketett meg, arra gondoltam: Már négy éve nem jártam ezen a vidéken, már teljes négy éve, és mégis még minden a régi, még minden ismerős. A kidőlt fák az út mellett ugyanúgy hevernek, mint akkor régen, a mellékutak is ott válnak le a kövesútról, ahol régen, a lovak ugyanúgy botorkálnak, a parasztok ugyanúgy ülnek előrebukva a bakon, mint máskor, mint mikor még része voltam ennek a világnak. Része vagyok talán még mindig, de rajtam legnagyobbak a változások, és az az érzésem: kirivok természetemmel a határból, a faluból, az emberek közül. Nyolcadikos suhanc voltam akkor, és végeztem középiskolás most. Elröpültek az évek, gyorsan repültek el, és én sokszor gondoltam a falura, a barátokra, az öregre meg Bodrira, de mindeddig nem volt alkalmam a látogatásra, a visszatérésre. Félelem fogott el, valahányszor a hosszú utazás alatt arra gondoltam, nem fognak megismerni anélkül, hogy megmondanám, ki vagyok. Nem fognak megismerni azok, akiket a legjobban szerettem: az öreg meg a Bodri. És most, hogy feltűntek a falu körvonalai, az ismerős fák, földek és utak, a szorongás folyton nőtt. Lassan beállt a busz az állomásra. Itt kisebb változás történt, de jelentéktelen, számomra annyira jelentéktelen. Egy új buszállomás, mely éppoly idegennek tűnt most a faluban, mint én magam, egy új postaépület, a többi a régi volt. Minden. A mozi, a bolt, a szövetkezet épülete. Láttam ismerős arcokat is, ezek az évek folyamán szinte változatlanok maradtak, mint maga a falu is. Engem senki sem ismert fel.

Elsőnek az öreget akartam köszönteni. Hosszú léptekkel szeltem az utca kövezetét, és ezúttal sokkal rövidebbnek tűnt az út az öreg házáig, mint máskor. A ház, a kapu, az udvar és az udvar mögött a nagy kert olyan volt, mint emlékemben. És ott volt Bodri is az udvaron. Csak nem vette észre, amikor megálltam. A kapu be volt ríglizve. Átnyúltam a lécek között és megpróbáltam kinyitni. A kutya felfigyelt a zörgésre. Nehezebben, mint máskor, de végül is sikerült kinyitnom a kaput. Beléptem az udvarra. A komondor azonnal megismert. Nyüszített, morgott, a láncot tépte. Végül is az, engedvén az eszeveszett rángatásnak, kiszakadt a lécből. A kutya elém szaladt. Megsimogattam, miközben csörömpölés hallatszott a rostély felől. Az öreg állt ott és sirt. Ő is megismert. Végtenül boldog voltam. Elszállt minden szorongás belőlem. Beljebb léptem.

— § —

Besegítettem az Öreget a szobába. Nem változott egy szemernyi sem a négy év alatt. Igaz, hogy nekem, amióta csak ismertem, mindig egyforma volt. Mikor utoljára láttam, még dolgozott a lovak, tehének körül. Most már egy kissé legyengült. Éreztem azt, ahogy befelé jövet rám dőlt. Nehezebben ment, a lába fájhatott. A szoba is olyan volt, mint máskor. Nagyon szerettem itt tartózkodni. Szerettem az udvart is, meg a tágas kertet. A kertben volt egy óriási diófa. A legnagyobb volt a faluban. Büszke is volt rá az Öreg. Valamikor követelték is a szomszédok, hogy vágja ki, mert árnyékot vet a szőlőjükre, meg amúgy is keveset terem. Nem akarta. Akkor éreztem, ma pedig tudom: miattam nem tette meg. Együtt mentünk le a kertbe nyári esténként. Én megmásztam a fát. Volt egy kiválasztott ág, oda ültem. Aztán beszélgettünk az Öreggel. Meséltem, amit láttam onnét. A határt, az embereket, a kocsikat a lovakat. Azután, amikor befejeztem, összekócoltam hajam, belenéztem a vörös alkonyba, elbúgtam a gerlicék énekét, az Öreg pedig megkérdezte:

— Huskát láttad-e ma?

Abból, hogy búsan válaszoltak-e a gerlicék vagy vidáman, az Öreg mindent megértett.

Aztán lejttem a fáról, lesétáltunk a kert végén folydogáló vékonyka csatornáig, belezavartuk a békákat a vízbe, visszafelé a kukoricán át mentünk, és kiérve belőle, szakítottam két almát a fáról. Azt ettük, amíg felértünk az udvarba. Bevártuk Bodrút, mely mindig utánunk csatangolt, bereteszeltük a kertajtót, majd fogtuk a bakot, kiültünk az utcára és néztük a járókelőket, beszélgettünk. Az Öreg rengeteget tudott mesélni, legtöbbit a huszárokról, mert maga is az volt jó ideig, de úgyszintén a háborúkról, a mindennapi emberekről, a faluról, a parasztról. Gyönyörű és felejthetetlen esték voltak ezek, az Öreg pedig örült, hogy vele vagyok. Nagyon szeretett, mert volt bennem valami belőle.

— § —

Leültünk. A képekre mutatott.

— Azon az őszön még ekkora voltál. Bizony ember lett belőled.

Hallgattunk. Kintről autóbűgés és kocsiszörgés hallatszott. Bennem ez utóbbi maradt meg ezúttal is. Az autó gyorsan elszárgult, de a kocsi lassan zörögve haladt saját dallamára. Ez volt az igazibb és ez maradt az igazibbnak.

— § —

— Befejeztem az iskolát. Véglegesen felszabadultam. Már nagyon kívántam magukat. Nem felejtettem még el, hogy szép itt. Még mindig szép. Megkapta-e a lapokat, öregapám?

— Meg. Az Ilus olvasta. Mindig kérdezte, hogy mikor jössz. Nem tudtam. A tavasszal férjhez ment. Aztán a Jóska fíjammak a felesége gyűtt olvasni.

Valami megroskadt bennem. Hisz vártak is itt. Jobban mint gondoltam. De nem szabad szomorúnak lennem. Mert szép nap ez. Szóval az Ilus férjhez ment. Furcsa. Sohasem jelentkeztem neki. Vajon most milyen lehet?

Búsan bűgött egy gerlice. Szép volt. Megreszkettek a falak. A nap még nem törött szét.

— § —

— Nem engednek már dőgozni. Aszongya a fíjam: »Nem kő az mán magának édősapám, hiszön már én is nehezen dőgozom.« A lábom fáj. De azé még az istállóba a tehén meg a ló körü bírnék. Nem aggya a Jóska.

— Él-e még a diófa?

— Él, él. Ki akarta vágni a fíjam, de a szomszédok nem engedték. Már megszokták. Öregek azok is. Hát a város?

— Füstös, nagy, zsúfolt, idegen. Szébb, sokkal szébb itt. Itthon maradok, öregapám. Most már dolgozhatok. Majd holnap bemegyek a szövetségbe. Beszélnem kell az igazgatóval. Azután meg elhelyezkedek. Szóval az Ilus férjhez ment?

— Férjhez.

— § —

Idegen vagyok-e mégis? Az öreg nem változott. Csak én rívlak ki ebből a szobából is. Kirívlak-e igazán? Szívem tárnáinak mélyén ott bűg a falu éneke. Elni fog bennem örökké. És hogy ide tartozom-e? Hisz életemen át arra készültem, hogy itt maradhassak örökre. Az agronómiára is azért mentem. Ide tartozom.

— § —

— Mesél-e még sokat a gyerekeknek, öregapám?

— Mesénék, de nemigen gyűnnek. Amiúta a darázs kirepűt, üres a fészker. De most jó van. Nem vagy mán gyerök, de gyűnni fognak. Azé mer szeretnek téged is. Ide tartozó. Nem rontott el téged a város. Jó emberek voltak ott is biztos. Mindönűtt vannak.

— Igen, mindenűtt.

Lementünk a kertbe. Közben az udvart is megmutatta.

— Gyűnnek majd a Jóskaék is most már. A határban vannak.

A kert zöld volt, friss. A szőlőbokrokon zöldeltek a még éretlen fürtök. Az almafák roskadoztak termésük alatt. A csatornában még folyt a víz. Visszafelé jövet a kukoricán jöttünk. Az Öreg nagyon kifáradt. Nekem dőlt. Lihedett. Megálltunk. Közben széttörött a nap is. Mire a diófához értünk, már vörös volt az ég. Leültettem az Öreget.

— Megmászom — mutattam a diófára.

— Mászd — mondta az Öreg.

Felugrottam. Egyik ág a másik után. Mire felértem, egészen kifulladásom. De régen éreztem magam ilyen szépen!

— A kocsik még mindig járnak, Öregapám!

— Járnak! Hidat is emeltek a dombnál a kanális fölött, hogy rövidítsék az utat! Mi sem henyélünk ám, te Darázs!

— Megint a korona mögött fog eltűnni az utolsó sugár!

— Szép idő lesz!

— A szomszéd most fogta ki a lovakat! Úgy látom, Jóska bátyámék is most jönnek! Fölmegyünk elébük?

— Darázs!

A szellő megreszkedte a leveleket. Ezüstös csengésük volt, bársonyos susogásuk.

— Darázs! A gerlicék is búgnak még! Fönt egy kicsit idegönnök tün-té, de nem vagy az! Most már biztosan tudom! Isten hozott, Darázs! Üdvözlő a falu is!

Megszólint a gerlicék dala és vidám volt, nagyon vidám. A szomszéd-ban egy szép kislány szaladt a fekete cica után. Tizenhat körül lehetett. Erdékesen, édesen szaladt. Széles piros szoknyáját megkapta a szél. Szép volt.

— Vendég van a szomszédban, Öregapám? Vendéglány?

— Az. Az unokájuk! A városból! Estére átmehetünk!

— Átme gyünk, csak előbb bátyáméknál jelentkezem! Menjünk a Jóskaék elé, már a kapuban vannak!

És ismét megszólint a gerlicék éneke. Ezúttal is vidám volt.

Magam vezettem be a lovakat az istállóba. A Csillag párt kapott. Gyöngyit. Deres volt az orra. Nagyon szép ló volt. Mielőtt az istállóba léptünk volna, hosszan rám nézett. Nyugodtan engedte, hogy a jászolhoz állítsam. Szénát dobtam neki és megvakartam a fejét. Megbarátkoztunk.

Este az Öreggel a szomszédba mentünk. Szépen fogadtak. Sokat kellett mesélnem. Később mindnyájan kiültünk a ház elé és az Öreg meséit hallgattuk. Mikor olykor-olykor megállt beszélni, rám mosolygott és én éreztem: boldog, hogy itt vagyok.

Magam is boldog voltam. És úgy éreztem a hosszú távollét után, hogy valójában nem is voltam sohasem távol. Hullócsillagot láttam az égen és erősen gondoltam valamire. Tudtam, hogy teljesülni fog.

